

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Механіко-технологічний факультет

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри
Мехатронні системи та транспортні
технології

проф. _____ Анатолій ПАНЧЕНКО

“ ____ ” _____ 2021 року

Пояснювальна записка

до дипломної роботи
здобувача ступеня вищої освіти «Магістр»
на тему:

**УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕХНІЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ У ДОЧІРНЬОМУ
ПІДПРИЄМСТВІ „ТАВРІЯ-2” НОВОКАХОВСЬКОГО РАЙОНУ
ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

ЗІМСД.040.000000ПЗ

Виконав: здобувач ВО 2 курсу 22 МБ АІ групи
Спеціальності 208 Агроінженерія за
ОПП Агроінженерія

_____ Сергій КАРА

Керівник доц.

Консультант проф.

Нормоконтроль ст. викл.

Рецензент _____ |

Мелітополь
2021

РЕФЕРАТ

Дипломна робота на тему: «Удосконалення організації технічного обслуговування автомобілів у дочірньому підприємстві „Таврія-2” Новокаховського району Херсонської області» виконаний на 6 аркушах графічних робіт і на 63 сторінках тексту пояснювальної записки.

В першому розділі роботи проведений аналіз стану технічного обслуговування автомобілів в господарстві.

У другому розділі роботи вибрана й обґрунтована найбільш передова організація технічного обслуговування автомобілів із застосуванням діагностичних засобів.

У третьому розділі роботи розроблені основні заходи щодо безпеки життєдіяльності працюючих в автопарку.

В четвертому розділі роботи розраховані основні показники техніко-економічної оцінки при проведенні ТО.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ, АВТОТРАНСПОРТ, ДІАГНОСТУВАННЯ, ТЕХНОЛОГІЯ, ПЛАНУВАННЯ.

ВСТУП

Останнім часом скоротилися постачання селу пристосувань і устаткування для діагностування, погано поставляються запасні частини. Однак сільські трудівники повні рішучості забезпечити високий рівень надійності, як автомобільного транспорту, так і техніки в цілому.

Технічне обслуговування дозволяє зменшити витрати на поточний ремонт і підтримувати наявний автомобільний транспорт господарств в працездатному стані.

Для підвищення ефективності існуючої планово-попереджувальної системи технічного обслуговування необхідно мати відповідну матеріально-технічну базу, центральну ремонтну майстерню, пункти технічного обслуговування, засоби технічного обслуговування, діагностичні установки і комплекси. Особлива роль в організації технічного обслуговування приділяється слюсарям і механікам гаража, від рівня кваліфікації яких залежить якість обслуговування.

Мета роботи – розробка перспективної організації та технології технічного обслуговування автомобілів із застосуванням діагностичних засобів в умовах конкретного господарства.

1 ПРОБЛЕМНИЙ АНАЛІЗ. ОБГРУНТУВАННЯ ВИХІДНИХ ДАНИХ

1.1 Обґрунтування вихідних даних і їх аналіз

Центральна садиба дочірнього підприємства «Таврія-2» Новокаховського району Херсонської області розташована в с. Тополька відстань до районного центру м. Нова Каховка – 24 км, до обласного центру м. Херсон – 75 км. До найближчої залізничної станції ст. Каховка – 30 км.

Основним видом транспортного зв'язку – є автомобільний.

Основні техніко-економічні показники господарства за 2019 рік наведені у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Основні техніко-економічні показники господарства

Показник	Значення
Валовий дохід, тис. грн.	78650
Чистий прибуток, тис. грн.	56230
Рентабельність, %	54
Тракторів, шт.	20
Комбайнів, шт.	8
Автомобілів, шт.	26

Дані машиновикористання приведені в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 - Показники роботи машинно-тракторного парку за 2019 рік

Показник	Значення
Обсяг робіт, у.е. га.	41150
Наробіток на ум. трактор, у. е. га	1306
Середньозміний наробіток, у. е. га	7,5
Кількість відпрацьованих: машинозмін	5480
машиноднів	4560
Витрата палива: усього за рік, т	310
на 1 у. е. га, кг	7,53
Коефіцієнт змінності	1,13
Витрати на ПР і ТО, грн.	121550

Автомобілі господарства зберігаються в боксах. На центральній ремонтній майстерні господарства є пункт технічного обслуговування

автомобілів. Дороги, які з'єднують господарство з обласними і районними центрами, залізничною станцією, елеватором, молокозаводом мають асфальтове покриття.

На 1 грудня 2020 року автомобільний парк господарства нараховує 26 одиниць.

Таблиця 1.3 – Склад автомобільного парку

Марка автомобіля	Середній пробіг, км	Рік випуску
ГАЗ-31029	20000	1992
ВАЗ-2121	25000	1988
ЗАЗ-1102	3100	1991
ГАЗ-3307	35000	1990
КамАЗ-5320	60000	1992
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1993
УАЗ-3303ОД	25000	1993
КамАЗ-5320	60000	1988
ГАЗ-5312	35000	1988
ГАЗ-53Б	35000	1989
ГАЗ-5304	35000	1990
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1990
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1990
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1990
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1991
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1991
САЗ-5307	35000	1992
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1989
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1989
ГАЗ-САЗ-5307	35000	1989
ЗИЛ ММЗ-555	40000	1989
ЗИЛ ММЗ-555	40000	1990
РАФ-2203	25000	1992
ГАЗ-53(молоковоз)	20000	1988
ГАЗ-52 АЦПТ-2.1	30000	1989
ГАЗ-53 (бензовоз)	25000	1992

З таблиці 1.3 видно, що автомобільний парк господарства значно застарів. В основному це вантажні автомобілі – самоскиди і спеціальні автомобілі.

Однак за рахунок їхнього постійного використання покращилися показники використання автомобільного парку. Автомобілі менше простоюють у ремонті. Весь основний наявний склад парку випущений після 1990 року.

Таблиця 1.4 – Техніко-економічні показники роботи вантажних автомобілів

Рік	Кількість вантажних автомобілів, шт.	Автомобіле дні знаходження в господарстві, тис	Автомобіле дні простою, тис.	Автомобіле дні перебування в роботі, тис.	Пробіг		Перевезено вантажів усього, тис. т
					Загальний тис. км	з вантажем, тис. км	
2017	28	5,320	0,75	4,57	889,1	381,62	46,6
2018	26	8,156	0,83	7,32	907,1	405,0	54,6
2019	26	9,2	1,2	7,0	904	420	50,2

Таблиця 1.5 – Техніко-економічні показники роботи автопарку

Рік	Коефіцієнт технічної готовності		Коефіцієнт використання вантажопідйомності		Наробіток на один автомобіль		Витрати по автопарку тис. грн	Середньодобовий пробіг одного автомобіля, км	
	план	факт	план	факт	план	факт		Загальний, км	В т.ч. з вантажем
2017	0,9	0,92	0,42	0,42	2,2	5,7	129,6	123,4	53,1
2018	0,94	0,96	0,44	0,44	2,6	6,5	136,6	158,0	70,6
2019	0,94	0,96	0,42	0,41	3,2	7,8	151,2	204	96,0

Найбільш важливими техніко-економічними показниками використання автомобілів є:

- коефіцієнт технічної готовності, що визначається як відношення кількості днів перебування автомобілів у справному стані до кількості днів перебування їх у господарстві;

- коефіцієнт використання пробігу визначається як відношення пробігу автомобілів з вантажем до загального пробігу;
- виробіток в тоннах і тонно-кілометрах на один середньодобовий автомобіль за відповідний період;
- собівартість одного тонно-кілометра.

1.2 Застосовувані форми й методи організації ТО автомобілів в господарстві

Профілактичні роботи є основними при технічній підготовці автомобілів до експлуатації. Якісне їхнє виконання у встановленому обсязі забезпечує високу технічну готовність рухомого складу і знижує потребу в ремонтах. Технічне обслуговування виконується без розбирання і зняття вузлів і агрегатів автомобіля. Окремі вузли знімаються для їхнього контролю на спеціальних стендах і приладах тільки в тому випадку, коли не можна переконатися в їхній справності безпосередньо на автомобілі.

Основним виконавцем щоденного технічного обслуговування є водій. Планові ТО № 1 і № 2 проводяться слюсарем і водієм по одиничному методі на одному пості. Ремонт автомобіля проводиться в пункті технічного обслуговування, де маються дві оглядові ями, кран-балка, компресор. При випуску на лінію автомобіль проходить через контрольний пункт з оглядовою ямою.

У господарстві в даний час часто не дотримуються правил експлуатації в частині своєчасного проведення планових ТО-1 і ТО-2, не виконується графік технічного обслуговування автомобілів і, отже, планово-попереджувальні роботи з підтримки автомобілів у справному стані проводяться слабо.

Необхідно відзначити те, що пункт технічного обслуговування не має в розпорядженні необхідні інструменти і технологічне оснащення, що веде до збільшення часу простою автомобілів у ремонті, збільшується трудомісткість

робіт, що приводить до залучення додаткових робітників і впливає на собівартість робіт.

З боку керівників виробничих підрозділів не приділяється належної уваги для проведення якісного технічного обслуговування.

1.3 Аналіз методів пошуку несправностей автомобілів

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій і комп'ютерної техніки визначив можливість об'єднання випробувальних пристроїв різного класу в єдиний комплекс. Такі системи можуть бути оснащені цифровим осцилографом для безпосереднього контролю сигналів в електричних ланцюгах, вбудованими експертними системами контролю відхилення параметрів від заданих.

До засобів випробування, що володіють більш широкими і універсальними можливостями, відносяться пристрої, засновані на методах вимірювання потужностних і техніко-економічних характеристик. До цих характеристик можна віднести індикаторні діаграми і зовнішні швидкісні характеристики.

Індикаторна діаграма (ІД) - графічне представлення сукупності термодинамічних процесів, що становлять робочий цикл двигуна внутрішнього згоряння, в координатах «тиск-об'єм», «тиск-температура». Розрізняють теоретичну і дійсну індикаторні діаграми. Теоретична ІД - математична модель, отримана за розрахунковими параметрами робочого тіла в кінцевих точках процесів. Дійсну ІД отримують в результаті експериментальних досліджень реального двигуна. На підставі порівняння теоретичної і дійсної ІД можна зробити висновок про характер протікання робочих процесів в циліндрах двигуна, а отже, і висновок про стан самого двигуна [5].

Отримання дійсної ІД пов'язано зі зняттям двигуна з автомобіля і установкою його на спеціальний стенд, на якому вимірюються основні

показники ДВЗ. Очевидний недолік методу - збільшення часу і трудовитрат на проведення випробування. Тому такий підхід здійснюється в основному на етапах проектування і випробування двигуна [5].

Також варто відзначити складність математичних моделей ДВЗ, як і будь-яких теоретичних досліджень, які використовують попередні припущення.

Зовнішня швидкісна характеристика (ЗШХ) - залежність основних параметрів двигуна (ефективної потужності, потужності втрат, ефективного крутного моменту, витрати палива і повітря, кута випередження запалювання) від частоти обертання колінчастого валу при нерухомому положенні органу, керуючого подачею палива, і незмінному навантаженні [9]. При роботі автомобіля більшість несправностей проявляється у вигляді зовнішніх ознак (симптомів). Часто зовнішні ознаки різних несправностей носять однаковий характер. Наприклад, дизель може працювати з перебоями і не розвивати достатньої потужності в наступних випадках [5]:

- при незадовільній роботі форсунок;
- при попаданні води в циліндри і повітря в паливо;
- при зависанні плунжерів у втулках.

Знаючи несправності, які найбільш часто зустрічаються, а також зовнішні прояви, виявляють несправність, не проводячи додаткових перевірок і розбирань. Нерідко вдаються до методів послідовного виключення. Наприклад, непрацюючий циліндр можна виявити шляхом почергового виключення циліндрів (при відключенні і включенні характер і звук вихлопу не змінюються) [6].

Щоб правильно і швидко поставити діагноз при перевірці складного об'єкта за допомогою окремих засобів діагностування, необхідно мати велику кількість даних про функціональний зв'язках між можливими несправностями і їх симптомами, а також володіти достатнім досвідом [6].

Якщо з якої-небудь складової частини відомі лише комбінації симптомів їх зв'язку з відповідними несправностями, але невідомі ймовірності

найбільш частого виникнення, характерні для даного симптому, то в цьому випадку пошук конкретної несправності ведуть, виходячи з припущення, що при даному симптомі всі пов'язані з ним несправності різновірогідні [7].

Для виявлення причин таких несправностей повинна бути розроблена ціла система вимірювальних перетворювачів, які фіксували б як рідкі, так і часті несправності. Теоретично такий метод визначення несправностей можливий, але практично надзвичайно складний і коштовний [7].

Застосування положень теорії ймовірності, зокрема теорії інформації, дозволяє значно спростити процес постановки діагнозу. Сутність імовірнісного підходу до визначення характеру несправності полягає в наступному. На основі статистичних даних про закономірні зміни параметрів стану в залежності від напрацювання складової частини або машини в цілому, про можливі комбінації симптомів та їхні зв'язки з несправностями для кожної несправності встановлюють ймовірність її виникнення та ймовірність появи кожного симптому. За отриманими матеріалами розробляють програму пошуку даної несправності, який ведуть в порядку убутання ймовірності виникнення різних відмов, характерних для даного симптому [7].

З метою ще більшого зниження витрат часу і коштів на пошуки несправності при розробці програм-пошуків слід брати до уваги не тільки ймовірність виникнення несправності, але і час, що витрачається на виявлення кожної з них при діагностуванні. Пошук несправностей за такими критеріями отримав назву методу «час-ймовірність» [7].

У цьому випадку послідовність перевірки встановлюють, виходячи з відношення часу, необхідного на виявлення несправності, до ймовірності появи цієї несправності.

При однаковій ймовірності виникнення двох або більше несправностей, характерних для будь-якого симптому, пошук здійснюють, виходячи з мінімального часу, що витрачається на перевірку. Якщо відношення однаково для пошуку несправностей з однаковими зовнішніми

ознаками, то в цьому випадку пошук по методу «час-ймовірність» неефективний, тому що він призводить до невизначеності, тобто до випадкового вибору послідовності пошуку виниклої несправності.

Важливий критерій при виборі оптимальної послідовності пошуку несправностей - мінімальна величина середньої вартості перевірки. При використанні цього критерію прагнуть до того, щоб максимальна вартість пошуку елемента, що відмовив була найменшою в порівнянні з витратами, які отримуються при інших методах перевірки. Такий метод пошуку отримав назву методу «мінімакс».

Якщо є несправності і відмови, спочатку встановлюють можливі причини їх виникнення за характерними ознаками, потім, виходячи з передбачуваної причини виникнення несправності, підбирають відповідні діагностичні засоби, за допомогою яких дають висновок (ставлять діагноз) про характер і суть несправності.

Метод логічного пошуку з послідовним винятком не вимагає застосування додаткового діагностичного обладнання, має невисоку трудомісткість, не вимагає від діагноста високої кваліфікації і спеціальних знань, але сильно залежить від людського фактору, тобто діагностування ведеться на підставі показань водія (рис. 1.1).

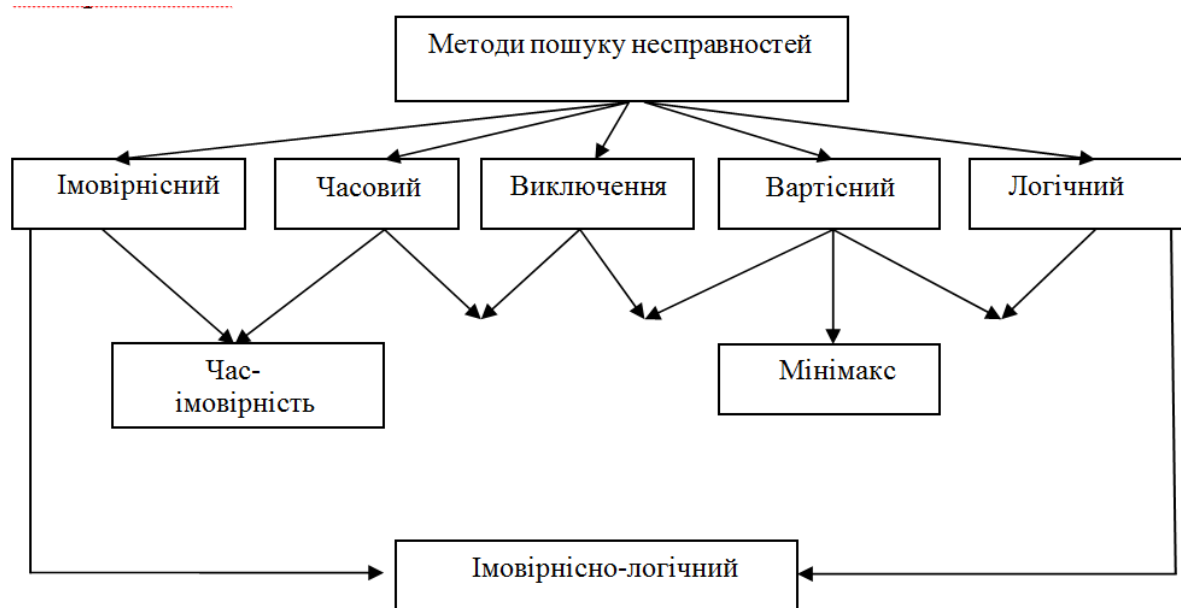

Рис. 1.1- Методи пошуку несправностей

Для зниження впливу людського фактору в роботі пропонується імовірно-логічний метод пошуку несправностей, який має переваги всіх проаналізованих методів.

Для реалізації запропонованого методу необхідно встановити на автомобіль систему вбудованого діагностування для елементів, які найбільш часто виходять з ладу.

Найбільш ефективним на даний момент засобом для вбудованого діагностування є накладний датчик, інформація від якого обробляється і надходить на дисплей приладу. За частотою обертання і її зниженню можна судити про потужність двигуна і його загальний стані. Обробка інформації з датчиків систем змащення, охолодження і паливної дозволить виявити за допомогою логічного методу граничні стани двигуна і своєчасно провести профілактичні роботи.

1.4. Висновки по розділу

В цілому організація ТО автомобілів в господарстві знаходиться на невисокому рівні:

- відсутні плани графіки ТО;
- технологічні карти;
- недостатня кількість сучасного обладнання для діагностування.

Для вирішення цих проблем пропонується:

- розробити плани графіки проведення ТО автомобілів;
- налагодити контроль за їх виконанням;
- забезпечити ПТО сучасним діагностичним обладнанням.

2 ОБҐРУНТУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЗАХОДІВ З ПРОВЕДЕННЯ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АВТОМОБІЛІВ

2.1 Дослідження та аналіз факторів, що впливають на інтенсивність зношування автомобілів

При експлуатації автомобіля його технічний стан погіршується і надійність знижується. На інтенсивність зношування автомобілів впливає велике число факторів, що умовно можна розділити на дві групи:

- 1) Фактори, на які господарство не може впливати;
- 2) Фактори, на вплив яких господарство може впливати.

Найбільш важливими представляються ті фактори, на які господарство може впливати. [10]

При використанні автомобілів на сухих ґрунтових дорогах, особливо в літній період, разом з паливом, мастилом і повітрям у його агрегати попадає велика кількість пилу, що приводить до інтенсивного зношування різних частин і агрегатів автомобіля. Особливо зношується під впливом пилу деталі циліндропоршньової групи, втулки ресор і інших з'єднань. В осінньо-зимовий період на автомобіль впливає бруд і волога.

Волога, потрапляючи на різні з'єднання, піддає деталі корозії. Унаслідок чого деталі швидко зношуються і виходять з ладу. Підвищення довговічності двигуна багато в чому залежить від підтримки нормального теплового режиму двигуна в процесі його роботи. Не можна допускати перегрів двигуна, тому що він приводить до погіршення роботи циліндропоршньової групи, а внаслідок цього зменшується ресурс автомобіля.

Технічний стан багато в чому залежить від майстерності водіїв. Застосування найвигідніших методів водіння і висока майстерність водія підвищує міжремонтні пробіги автомобіля і його агрегатів у 2...3 рази.

На режим експлуатації автомобіля впливає ще багато різних факторів (довжина їздки, стан дороги, час року, температура повітря і багато інших).

2.2 Періодичність технічного обслуговування автомобілів

Таблиця 2.1 – Періодичність технічного обслуговування автомобілів у залежності від їхнього використання на різних дорогах [7]

Умови експлуатації	Періодичність ТО-1, км	Періодичність ТО-2, км
2. Експлуатація на протязі 90% часу по асфальтових дорогах	2500	10000
2. Експлуатація на протязі 50% часу по удосконаленим і 50% часу по ґрунтових дорогах	2200	8800
3. Експлуатація на протязі 90% часу по ґрунтових дорогах	1875	7500

Для легкових автомобілів пробіг між ТО-1 – 3000 км, між ТО-2 – 12000 км. Для автобусів ТО-1 – 2500 км, ТО-2 – 10000 км.

2.3 Методи технічного обслуговування і ремонту, місце і засіб проведення, трудомісткість операцій

Технічне обслуговування автомобілів можна виконувати двома методами: потоковим і тупиковим. Тупиковим методом технічне обслуговування виконується на універсальних постах. Поточковий метод застосовується на спеціалізованих постах. Застосування і того й іншого методу залежить від програми роботи в автогосподарстві. [6]

Метод обслуговування на універсальних посадах полягає в тому, що всі роботи з технічного обслуговування, крім збирально-мийних, виконуються на одному посту групою виконавців, що складаються з робітників усіх необхідних спеціальностей чи робітників-універсалів.

При використанні декількох тупикових, універсальних постів тривалість перебування автомобілів при проведенні технічного обслуговування на кожному посту різна, отже можна виконувати на постах неоднаковий обсяг роботи.

Недоліком цього методу і тупикового розташування постів є втрата часу на установку автомобілів на той чи інший пост чи з'їзд з них. До числа недоліків можна віднести забруднення повітря відпрацьованими газами при установці автомобілів. При використанні робітників-універсалів збільшуються витрати на зарплату. Не реалізується також перевага від поділу праці і спеціалізації працюючих.

Потоковий метод обслуговування на спеціалізованих посадах складається в поділі на декілька постів весь обсяг робіт з технічного обслуговування. При цьому пости і робітники на них спеціалізуються з урахуванням однорідності чи раціональної сумісності робіт. Відповідно підбирається й устаткування.

Недоліком будь-якої потокової лінії є неможливість зміни заданого обсягу робіт на якому-небудь посту лінії. Тому на поточкових лініях рекомендується обслуговувати тільки однотипні автомобілі, що мають приблизно рівну трудомісткість робіт.

Трудомісткість технічних обслуговувань по марках автомобілів приводиться в таблиці 2.2

Таблиця 2.2 – Нормативи трудомісткості по технічному обслуговуванню і поточному ремонту автомобілів

Марка автомобіля	Види технічного обслуговування			ПР , люд·год/1000км
	ЩТО, люд·год.	ТО-1, люд·год.	ТО-2, люд·год.	
ЗИЛ-130	0,45	2,76	10,8	4,3
ГАЗ-53	0,42	2,20	9,1	3,7
ГАЗ-САЗ-3507	0,55	2,90	10,8	4,2
КамАЗ	0,58	3,40	14,5	8,5
ВАЗ-2121	0,35	2,50	10,5	3,0

ВИСНОВОК

Запропоновані у дипломній роботі заходи дозволять поліпшити проведення технічного обслуговування автомобілів у господарстві.

Запропонований варіант пункту технічного обслуговування дозволить проводити технічне обслуговування автомобілів не тільки для автомобілів господарства, але і для замовників зі сторони.

Планування ТО буде сприяти не тільки зниженню витрат праці по роботі з ТО, але і забезпечить строгу циклічність робіт у ПТО.

Пропонована технологія робіт при проведенні ТО буде сприяти високій якості виконуваних операцій, що у свою чергу підвищить коефіцієнт технічної готовності автомобілів у господарстві.

Розроблені заходи щодо безпеки життєдіяльності цілком відбивають сучасні вимоги для трудівників сільськогосподарського виробництва.

У результаті запропонованих заходів, що окупляться за 1,79 року, річна економія складе 41854 грн.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Давыдович Л. Н. Проектирование предприятий автомобильного транспорта. М.: Транспорт, 1985.
2. Завьялов С. Н. Организация механизированной мойки автомобилей и оборотного водоснабжения. М.: Транспорт, 1988.
3. Техническая эксплуатация автомобилей. Под ред. П. В. Крамаренко. М., Транспорт, 1982.
4. Краткий автомобильный справочник, М., Транспорт, 1989.
5. Мостиков В. А. Техническое обслуживание и ремонт автомобилей, которые работают в отрыве от постоянных баз. М.: Высшая школа, 1984.
6. Организация и технология диагностирования соединенного с техническим обслуживанием автомобилей в грузовых автотранспортных предприятиях. М., Транспорт, 1982.
7. Положение про техническое обслуживание и ремонт подвижного состава автомобильного транспорта. М., Транспорт, 1989.
8. Технические средства диагностирования: Справочник / Ключев В.В., Пархоменко П.П., Абрамчук В.Е. Под. общ. ред. Ключева В.В. М.: Машиностроение, 1989. 672 с.
9. Харазов А.М. Диагностическое обеспечение технического обслуживания и ремонта автомобилей: Справ. пособие. М.: Высшая школа, 1990. 208 с.
10. Аринин И.Н. Техническая диагностика автомобилей. М.: Транспорт, 1991. – 146 с.
11. Макаров Р.А. Средства технической диагностики машин. М.: Машиностроение, 1981. 223 с.
12. Болтянский О.В., Болтянская Н.І. Напряги енергоефективного розвитку агропромислового комплексу України. Матеріали ІV Міжнар. наук.-практ. конференції «Біоенергетичні системи» (28–29 травня 2020 р). Житомир: ЖНАУ, 2020. С. 15-19

13. Болтянська Н.І., Болтянський О.В. Особливості розвитку інноваційних процесів в тваринництві України. Технічне забезпечення інноваційних технологій в агропромисловому комплексі: Мат. II Міжнар. наук.-практ. конф. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. С. 116-119.
14. Болтянська Н.І., Болтянський О.В., Шершенівська А.А. Проблеми підвищення безпеки дорожнього руху. Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 13 листопада 2020 року). Кривий Ріг, 2020. С. 34-37.
15. Болтянська Н.І., Болтянський О.В., Шершенівська А.А. Надійність водія в системі «водій-автомобіль-дорога-середовище». Матеріали XV Міжнародної науково-практичної конференції (м. Кривий Ріг, 13 листопада 2020 року). Кривий Ріг, 2020. С. 37-40.
16. Болтянська Н.І., Болтянський О.В. Використання поновлюваних джерел енергії в сільських територіях. Матеріали I Міжнар. наук.-практ. конференції «Енергетична незалежність сільських територій як пріоритетна модель розвитку: міжнародний та вітчизняний досвід», (20 травня 2020 р). Полтава: ПДАА. 2020. С. 179-181.
17. Болтянський О.В. Економічна складова забезпечення рівня надійності сільськогосподарської техніки. Праці ТДАТУ. Мелітополь. Вип.19. Т.4, 2019. С. 198-206.
18. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Визначення напрямів енергозбереження в сільському господарстві. Науковий вісник ТДАТУ: [Електронний ресурс]. Мелітополь: ТДАТУ, 2020. Вип. 10, том 1.
19. Болтянський О.В., Болтянська Н.І. Дослідження техніко-економічних показників дизельного двигуна при роботі на суміші ріпаково-етиллових ефірів та газового конденсату. Міжн. ел. наук.-пр. журнал WayScience. Дніпро, 2020. Т.1. С. 116-118.
20. Добрин В. И. Охрана труда в автогаражах.- М.: Россельхозиздат. 1984.

21. Рогач Ю.П. Пожежна безпека. Сімферополь: Таврія-Плюс, 2001. 123 с.
22. Васійчук В.О., Гончарук В.Є., Качан С.І., Мохняк С.М. Основи цивільного захисту. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2010. 417с.
23. Ткачук А.І., Пуляк О.В. Цивільний захист. Навчальний посібник. Кропивницький: ПП "Центр оперативної поліграфії "Авангард", 2017. 144 с.
24. Стеблюк М.І. Цивільна оборона. Підручник. К.: Знання, 2004. 490 с.